

निश्वास (von **श्वास्** mit **नि**) m. das Einathmen, im Gegens. zu **उच्छ्वास** PRAÇOP. 4, 4. Suçr. 1, 271, 10. 319, 21. Unter **उच्छ्वास** haben wir für die erste und letzte Stelle fälschlich die Bedeutung *Ausathmen* angenommen, weil wir **निश्वास** für eine fehlerhafte Schreibung statt **निःश्वास** ansahen. Diejenigen Stellen, in denen **निश्वास** die Bedeutung *Ausathmen*, *Seufzen* hat, werden unter **निःश्वास** angegeben werden, da für diese Bedeutung nur diese Form als die richtige angesehen werden kann. Umgekehrt wird **Śih. D. 73, 2** **निश्वास** statt **निःश्वास** zu lesen sein, da **उच्छ्वास** daneben steht und offenbar ein *krampfhaftes Einziehen der Luft* gemeint ist. 64, 9 steht neben **उच्छ्वसित** richtig **निश्वास**, BALLANTYNE übersetzt aber dieses durch *sighs of expiration* und jenes durch *sighs of inspiration*.

निःशंसप bei WILSON fehlerhaft für **निःसंशप**

निःशङ्क (निस् + शङ्का) adj. f. **आ** frei von Besorgniss, furchtlos, der Nichts zu befürchten hat, kein Bedenken habend HARIV. 3741. R. 5, 38, 39. ad BHARTR. 3, 4 bei SCHIEFNER und WEBER. KATHĀS. 22, 197. PAÑĀT. 24, 13 (ed. orn. 21, 5). 124, 1. HIT. II, 94. MĀRK. P. 21, 15. VET. in L.A. 4, 15. Śih. D. 34, 1. Verz. d. Oxf. H. 91, b, 9. **अत्रात्मन्** R. 6, 101, 32. **मनस्** PAÑĀT. 213, 24. (ब्रणः) **रोहति च निःशङ्कः** so v. a. ohne Weiteres Suçr. 2, 14, 9. wobei man Nichts zu besorgen —, Nichts ängstlich zu bedenken braucht: **निःशङ्काङ्कविकर्षण** BHARTR. 1, 25. **शङ्कम्** adv. ohne Zagen, unbesorgt, ohne sich ängstlich zu bedenken, ohne Weiteres MBH. 1, 3012. R. 4, 15, 24. BHARTR. 3, 15. R. 6, 4. KATHĀS. 26, 257. PAÑĀT. 1, 299. **अभिषिद्यताम्** RĀGA-TAR. 3, 189. **होराद** 2, 43. am Anfange eines comp. ohne Casuszeichen: **निःशङ्कुमुत** unbesorgt —, ruhig schlafend Spr. 406.

निःशङ्कित (निस् + शङ्क) adj. f. **आ** frei von Besorgniss, kein Bedenken habend: **मनस्** PAÑĀT. 217, 12. wobei man sich gar keine Besorgniss macht: **लीला** 161, 16.

निःशब्द (निस् + शब्) adj. f. **आ** lautlos, geräuschlos, kein Geräusch verursachend MBH. 1, 772. 6977. 6, 1552. 10, 465. HARIV. 5003. R. 1, 53, 24. 2, 37, 6 (5 GORR.). 5, 1, 92. MEGH. 112. VARĀH. BṚH. S. 79, 2. RĀGA-TAR. 4, 518. **मन्वत्** R. 5, 3, 47. subst. lautlose Stille: **कृत्वा निःशब्दे-कायाः प्रणुत** R. 4, 59, 3. adv. lautlos: **स्तिमित** (निःशब्द könnte hier auch als adj. gefasst werden) MBH. 3, 2537. HARIV. 2912. 5003. f. **निःशब्दस्त्वदशु** RĀGA-TAR. 2, 162. — Vgl. **निःशब्द**.

निःशम (निस् + शम) m. Kummer TRIK. 1, 1, 129.

निःशयान (निस् + शय, partic. praes. von शी) adj. nicht schlafend BRĀG. P. 2, 7, 29. 3, 9, 10. An der ersten Stelle übersetzt BURNOUR das Wort durch *plongé dans le sommeil*.

निःशरणा (निस् + शर) adj. f. **आ** schutzlos RĀGA-TAR. 2, 33. 3, 161.

विःशर्कर (निस् + शर्करा) adj. frei von Steinen: तीर्थ R. GORR. 4, 2, 6.

निःशलाक (निस् + शलाका) adj. frei von Predigerkrähen, von wo Nichts verrathen wird, geheim AK. 2, 8, 1, 22. H. 742. HALĀJ. 4, 23. **गिरिपृष्ठं समारुह्य प्रासादं वा रहोगतः। अरण्ये निःशलाके वा मलयदेवि-भावितः** || M. 7, 147 (= MBH. 5, 1415). MBH. 15, 192. देश 12, 12577.

निःशल्य (निस् + शल्य) 1) adj. vom Pfeile befreit, aus dessen Körper der Pfeil herausgezogen ist MBH. 6, 3375. — 2) **यम्** adv. schmerzlos,

ohne Kampf, gern, willig: **निःशल्यमुत्सृजेयं जीवितम्** DAÇAK. in BENF. Chr. 194, 23.

निःशैस् (शस् mit निस्) f. viell. *Abweisung*: **यदाशतो निःशसंभिशो-पारिम** RV. 10, 164, 3.

निःशस्त्र (निस् + शस्त्र) adj. unbewaffnet RĀGA-TAR. 4, 565. 5, 406.

निःशूक (निस् + शूक) adj. glanzlos oder ohne männliche Kraft: **आ-तवीयं निःशूकं जघान** AIR. BR. 8, 23.

निःशूक (निस् + शूक) m. Reis ohne Grannen (मुपउशालि) RĀGĀN. im ÇKDR.

निःशेष (निस् + शेष) adj. f. **आ** wovon kein Rest übrig ist, alles bis auf das Letzte, alle bis auf den Letzten AK. 3, 2, 14. H. 1433. Sch. HALĀJ. 4, 85. **अशिश्रियंस्तं निःशेषा दत्तिनः** RĀGA-TAR. 4, 148. 2, 165. KATHĀS. 1, 3. **यो न निर्गत्य निःशेषमालोकयति मेदिनीम्** PAÑĀT. 1, 21. VARĀH. BṚH. S. 5, 48. **कल्प** vollständig abgelassen HARIV. 522. 528. 12298. **कृतं वृजु-प.** bei MUIR, Sanskrit Texts I, 30, N. 51. **निःशेषं कर्तुं** bis auf den letzten Rest vernichten: **संशतकावशेषं च कृतं निःशेषमाह्वे** MBH. 1, 535. **इमां वसुमतीं कुर्यान्निःशेषाम्** 2, 1531. 7, 2057. 8511. 9, 1586. 13, 2090. 16, 102. HARIV. 776. Spr. 508. **निःशेषात्रः कर्ष्यति** R. GORR. 2, 77, 15. **निःशेषं** (sic) **नः कर्ष्यति** R. SCHL. 2, 78, 14. MBH. 2, 2462. **जीवकृतं सर्वं निःशेषं नावतिष्ठते** so v. a. geht vollständig zu Grunde HARIV. 12299. Am Anfange eines comp. vor einem partic. als adv. bis auf den letzten Rest, ganz und gar, vollständig: **भग्ना (वाहिनी)** HARIV. 11086 (S. 791). **विभ्रान्तिकोशजात** RAGH. 5, 1. **मुषिताब्जान** KATHĀS. 24, 83. Śih. D. 20, 3. **पेषण** dass.: **ज्ञातं ते योजयामासुर्निःशेषेण** MBH. 13, 2654. **पतम्** dass. Suçr. 1, 301, 9. 2, 20, 13. ÇĀK. 153, v. 1. RĀGA-TAR. 4, 635. **निवृत्तः** Schol. bei WILSON, SĀMĀHJAK. S. 12. — Vgl. **अशेष**.

निःशेषता (von vorherg.) f. eine Vernichtung bis auf den letzten Rest MBH. 6, 3752. **एवं शत्रूनिःशेषतां नीत्वा** PAÑĀT. 193, 9. 201, 3. RĀGA-TAR. 6, 258.

निःशेष्य (wie eben) bis auf den letzten Rest vernichten: **आर्गं याव-देष्टां कुलमिदमखिलं नैव निःशेषयामि** PRAB. 36, 11. **निःशेषित** vollständig verzehrt, — zu Ende gebracht, — vernichtet: **अन्न** R. 1, 63, 6. **फलानि** 5, 14, 51. धन RĀGA-TAR. 2, 30. Feinde 1, 276. PAÑĀT. 201, 23 (wo fälschlich **निशे**). 212, 2. — Vgl. **अशेष्य**.

निःशोक (निस् + शोक) adj. vom Kummer befreit HARIV. 14727. RĀGA-TAR. 4, 319.

निःशोध्य (निस् + शो) adj. was nicht gereinigt zu werden braucht, rein AK. 3, 2, 5. H. 1436. HALĀJ. 4, 85.

निःशमश्रु (निस् + शम) adj. bartlos TRIK. 3, 3, 136 (निःशमश्रु).

निःश्रम s. u. **निःश्रम**.

निःश्रयणी und **निःश्रयिणी** s. u. **निःश्र**.

निःश्री (निस् + श्री) adj. des Glücks, des Wohlstandes beraubt: **कृतं** VARĀH. BṚH. S. 19, 7. **निःस्वीकृत**, was vorzuziehen ist, hat die v. 1.

निःश्रीक (wie eben) adj. 1) dessen Anmuth —, Schönheit dahin ist, von einem Todten MBH. 14, 476 (निःश्रीक). — 2) dessen Glück dahin ist, unglücklich MBH. 5, 533. BRĀG. P. 8, 3, 16. VĀJU-P. bei MUIR, Sanskrit Texts I, 28, N. 46 = MĀRK. P. 49, 7 (निःश्रीक). **यथा निःश्रीकं गृहं न रा-जते एवं निःस्त्रीकम्** KULL. zu M. 9, 26.